

Keski-Uudenmaan kristillisen koulun yhdenvertaisuussuunnitelma 2016 - 2018

Johdanto:

Keski-Uudenmaan kristillisen koulun ja päiväkodin kannatusyhdistys ry ylläpitää perusopetusta antavaa koulua sekä kolmea päiväkotia. Yhdistyksen toiminnan arvoihin kuuluu kristillinen ihmiskäsitys ja osana sitä jokaisen ihmisen ja erityisesti lapsen mittaamaton arvo. Kaikessa toiminnassa huomioidaan jokaisen yksilön arvo ja keskinäinen kunnioittaminen. Tämä lähtökohta antaa hyvät edellytykset yhdenvertaisuudelle, erilaisuuden hyväksymiselle ja dialogisuudelle.

Keväällä 2016 on tehty viimeksi kysely oppilaille ja sen perusteella on päivitetty suunnitelma huhtikuussa 2016. Kyselyn tulokset on koostettu terveystiedon opettajien toimesta ja jatkotoimet suunniteltu yhdessä hallinnon ja opettajien kanssa.

1. Miksi suunnitellaan?

Laki velvoittaa suunnitteluun

Tasa-arvo tarkoittaa samanarvoisuutta. Kaikilla työpaikoilla, joissa on vähintään 30 työntekijää, on ollut tasa-arvoa koskeva suunnitteluvuorokaus vuodesta 1995. Tasa-arvolain (1986) kokonaisuudistus vuonna 2005 toi tämän velvoitteen oppilaitoksille. Tasa-arvolain muutos vuonna 2014 toi suunnitteluvuorokauden kaikille opetuksen ja koulutuksen järjestäjille ja uusi Yhdenvertaisuuslaki (2014) yhdenvertaisuutta koskevan suunnitteluvuorokauden opetuksen ja koulutuksen järjestäjille.

Tasa-arvolain päämäärä on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. (Tasa-arvolaki 1-3 §)

Tasa-arvolain mukaan opetusta tai koulutusta järjestävän on huolehdittava siitä, että työillä ja pojilla ja naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen ja että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tasa-arvolain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. (Tasa-arvolaki 5 §)

Yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä

Kun tasa-arvon käsite viittaa arkikielessä useimmin sukupuolten väliseen tasa-arvoon, yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä. Yhdenvertaisuus tarkoittaa perustuslain kuudennessa pykälässä kaikkien kansalaisten tasa-arvoista kohtelua, kaikkien yhdenvertaisuutta lain edessä ja sitä, ettei ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Perustuslaki 6 §)

Yhdenvertaisuuslain (6 §) mukaan koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi ja huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. (Yhdenvertaisuuslaki 1 §)

Yhdenvertaisuussuunnittelun päämäärä on syrjinnän tunnistaminen, siihen puuttuminen, toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi, yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen ja osallisuuden lisääminen. (Yhdenvertaisuussuunnittelun opas. Sisäasiainministeriö 2010, 14.) Kristillisessä koulussa halutaan myös vahvistaa positiivista ilmapiiriä ja tukea jokaisen yksilön identiteetin vahvistumista.

2. Tasa-arvon vastakohta on eriarvoisuus

Tasa-arvon vastakohta on eriarvoisuus ja eriarvoinen kohtelu voi olla syrjintää. Syrjintää on se, kun henkilöä tai ryhmää kohdellaan eri tavoin kuin muita jonkin ominaisuuden perusteella ilman, että kohtelulle on hyväksytty oikeutus, kuten ikäraja äänestettäessä.

Syrjintä voi olla tahallista tai tahatonta. Se voi olla suunnitelmallista ja harkittua tai se voi johtua tavoista tai käytännöistä, joihin ei ole kiinnitetty huomiota. On esimerkiksi totuttu puhumaan tai toimimaan tavoilla, jotka loukkaavat, vähättelevät tai sulkevat pois toisia.

Monenlaiset käytännöt ja rakenteet voivat ylläpitää ja tuottaa eriarvoisuutta. Siksi koulun toimintakulttuuria, kaikkia käytäntöjä ja oppimateriaaleja on arvioitava tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Tasa-arvolaisissa mainitut syrjintäperusteet ovat sukupuoli ja sukupuolivähemmistöön kuuluminen. Sen mukaan syrjintää ovat välitön syrjintä, välillinen syrjintä, seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä sekä oletukseen perustuva syrjintä ja läheissyrjintä. (Tasa-arvolaki 7 §)

Yhdenvertaisuuslaissa mainitut syrjintäperusteet ovat ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muu henkilöön liittyvä syy. (Yhdenvertaisuuslaki 8 §)

Perustuslaissa syrjintä on kielletty kaikilla henkilöön liittyvillä perusteilla. (Perustuslaki 6 §)

Tasa-arvo ei tarkoita pyrkimystä samanlaisuuteen. Yhdenvertaisuus hyväksyy erilaisuuden positiivisena elementtinä ja ainutlaatuisuuden arvokkaana osana ihmisyyttä.

Yhdenvertaisuus on erilaisuuden hyväksymistä ja lähimmäisen kohtaamista tasa-arvoisena erilaisuudesta huolimatta.

Syrjintää on:

- *Välitöntä syrjintää* on yksilön tai ryhmän kohtelemine eri tavoin eli eri asemaan asettaminen kuin muita ilman hyväksyttävää perustetta.
- *Välillistä eli epäsuoraa syrjintää* on näennäisesti puolueeton käytäntö, tieto tai toimintatapa, joka asettaa toisen tai toiset muita heikompaan asemaan.
- *Piilosyrjintää* ovat vähättely, poissulkeminen, tuen puute ja sivuuttaminen.
- *Rakenteellista syrjintää* on ajattelu, ettei syrjiviä käytäntöjä voi muuttaa.
- *Moniperusteisessa syrjinnässä* yksilöä tai ryhmää syrjitään monella eri perusteella.
- *Häirintä ja epäasiallinen kohtelu* ovat syrjintää.
- *Ohje tai käsky* syrjiä on syrjintää.
- *Vastatoimet* ovat syrjintää: jokaisella on oikeus vedota syrjinnän vastaiseen säädäntöön ilman, että siitä on hänelle haittaa.
- Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa.
- Läheissyrjintä eli syrjintä johonkukun toiseen liittyvän syyn vuoksi

Syrjinnän vastakohtana on erilaisuudesta iloitseminen. Kristilliseen ihmiskäsitykseen kuuluu luontevana osana kiitollisuus ja ilo erilaisuuden tuomasta rikkaudesta ja moninaisuudesta. Tämän perusteella naisen ja miehen erilaisuus tuodaan esiin positiivisena ja elämää rikastuttavana tekijänä. Tässä huomioidaan luonnollisesti se, että molemmat sukupuolet ovat samanarvoisia erilaisuudestaan huolimatta. Tämä ei tarkoita epäoikeudenmukaisten sukupuoliroolien stereotyyppien vahvistamista.

Tasa- arvo oppilasvalinnoissa

Keski-Uudenmaan kristillisen koulun kannatusyhdistys ry:n johtosääntö kuvaa oppilasvalinnan perusteet. Johtokunta päättää oppilasvalinnoista seuraavalla tavalla:

Oppilaiden valinnassa noudatetaan ilmoittautumisjärjestystä luokka-asteittain.

Oppilasvalinnan edellytyksenä on, että luokilla on vapaita oppilaspaikkoja ja että huoltajat ja tuleva oppilas hyväksyvät Keski-Uudenmaan kristillisen koulun opetuksen perusteet ja tavoitteet.

Perusopetuslaki (21.8.1998/628) §6 mom. 3: "Lasta ei ilman huoltajan suostumusta saa osoittaa opetukseen, jossa 31 §:n 3 momentin nojalla peritään oppilaalta maksuja, eikä opetukseen, jossa kunnan päätöksen tai opetuksen järjestämisluvan perusteella noudatetaan erityistä maailmankatsomuksellista tai kasvatusopillista järjestelmää."

Tasa-arvo opintosuorituksia arvioitaessa

Arviointiperusteet tiedotetaan oppilaille ja koteihin. Samoin tiedotetaan, miten mahdollisia epäselvyyksiä käsitellään ja miten niistä valitetaan.

3. Toimenpiteet

Tasa-arvokyselyn ja tähän mennessä käydyn keskustelun perusteella koulun henkilökunta ja oppilaat sitoutuvat seuraaviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin:

Puhutaan

Ensimmäinen tavoite ja toimenpide on puhua rakentavasti lähimmäisyydestä, erilaisuudesta, kunnioittamisesta, yhdenvertaisuudesta, erilaisuuden kohtaamisesta ja dialogisuudesta. Tarvitaan luontevaa, avointa keskustelua, kunnioittavaa kuuntelua kaikista elämän osa-alueista. Myös tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on käsiteltävä avoimesti ja pohdittava yhteisesti.

Koulun toimintakulttuuria ja oppimateriaaleja tulee arvioida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Edistävätkö toimintakulttuuri, käytännöt ja aineistot samanarvoisuuden toteutumista? Seurataan huolellisesti yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvän normistoa ja viranomaisohjeistusta, esim. tasa-arvovaltuutetun tiedottamista.

Puheissa tarvitaan myös käsitteiden ymmärtämistä, jotta vältetään hämmennykseltä. Esimerkiksi sukupuolen moninaisuus on käsitteenä kyseenalainen ja sisältää biologisen todellisuuden ylittävää metafysistä argumentointia. Sukupuoli-identiteetin moninaisuus on ymmärrettävissä käyttäytymiseen liittyvänä ilmiönä.

Puututaan

Toinen tavoite ja toimenpide on puuttua eriarvoiseen kohteluun herkemmin, nimetä se ja saattaa kaikkien tietoon kenelle kertoo, jos tulee kohdelluksi tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden vastaisesti: oppilas ja opiskelija kertovat opettajalle tai rehtorille, opettaja ja muu henkilöstön jäsen rehtorille tai työsuojeluhenkilöstölle.

Opettajan, rehtorin ja esimiehen tehtävä on lopettaa eriarvoinen kohtelu. Jos eriarvoinen kohtelu jatkuu, tulee kertoa toiselle henkilölle. Erityistä huomiota kiinnitetään seksuaaliseen ja sukupuolen perusteella tapahtuvaan häirintään:

Häirintä luo kiusallisen, leimaavan, halventavan, nöyryyttävän tai uhkaavan ilmapiirin. Häirintä voi olla sanallista, sanatonta tai fyysistä tai joissakin tapauksissa myös ulkopuolelle jättämistä. Se loukkaa yksityisyyttä tai koskemattomuutta.

Älä hyväksy häirintää. Jos huomaat tai koet häirintää, osoita ettet hyväksy sitä. Sano esimerkiksi, ettei noin voi tai saa sanoa. Älä ole hiljaa tilanteessa, jossa sinuun tai johonkin toiseen kohdistuu häirintää. Jos häirintä ei lopu heti, kerro opettajalle tai esimiehelle. Jos he eivät toimi, kerro toiselle opettajalle tai toiselle esimiehelle. Älä jää pohtimaan asiaa yksin.

Vaikka kiusaaminen ja häirintä ovat usein ryhmäilmiöitä ja niistä tiedetään laajasti, niistä vaietaan. Vaikeneminen voi osoittaa kiusaamisen tai häirinnän hyväksymistä,

välinpitämättömyyttä ja alistumista. Kerro koulu- tai työtovereillesi kokemuksistasi tai havainnoistasi. Puhu niistä. Osoita että välität.

Opetuksessa käytetään asiantuntijoita kertomassa sosiaalisessa mediassa tapahtuvan syrjinnän ja kiusaamisen ilmiöistä, seurauksista ja jokaisen vastuusta omasta käyttäytymisestään somessa. Myös opetushenkilökunta itse käsittelee ilmiöitä ja niihin puuttumista esillä oppitunneilla luonteissa kohdissa.

Muututaan ja lähestytään positiivisuuden kautta

Kolmas tavoite ja toimenpide on seurata yhteiskunnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskeskustelua ja tiedottaa siitä. Tarvitaan luotettavaa, ajantasaista tietoa tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Lisäksi tarvitaan positiivista asennetta, puhetta ja näkökulmaa naisena ja miehenä, tyttönä ja poikana elämiseen sekä erilaisuuden mukanaan tuomaan positiiviseen jännitteeseen.

Hyväksyminen ja uusiminen

Tasa-arvosuunnitelman toteutumista seurataan ja tilannetta arvioidaan syksyllä 2017 tehtävän kyselyn perusteella. Prosessista vastaa rehtori ja terveystiedon opettajat, jotka muodostavat tasa-arvotyöryhmän. Prosessi sisältää:

- kyselyn
- tietojen koostamisen
- toimintalinjojen ja toimenpiteiden valinnan, suunnittelun ja arvioinnin
- tiedottamisen

Uusi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tehdään kevätlukukauden 2018 aikana.

Jakelu

Toteutetaan koulun sähköisen infojärjestelmän (wilma ja Pedanet) kautta:

- koulun henkilökunta ja luottamushenkilöt
- huoltajat
- oppilaat